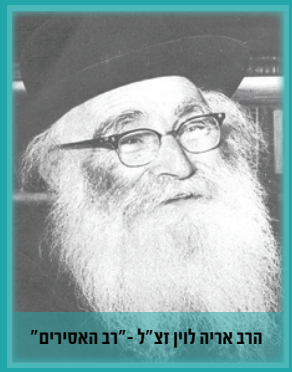
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת במדבר

כ"ז אייר תשע"ט

גליון מספר 124

דרך חיים

למדנו הטור (אורח חיים הלכות ראש חודש סימן תכח):

"וסימן ל(שנה) פשוטה 'פקדו (צו) ופסחו'. ולמעוברת 'סגרו ופסחו, מנו (במדבר) ועצורו (עצרת- שבועות) צומו (תשעה באב) וצלו (ואתחנן) קומו (ניצבים) ותקעו'".

השל"ה הקדוש מסביר שתמיד ישנו קשר בין הפרשה שקוראים בתורה למועד שחל באותו השבוע. השבת כוללת בתוכה את כל שבעת ימי המעשה, וממילא בפרשת השבוע טמון כל השבוע הבא עלינו לטובה, ואם חל מועד אז גם הוא טמון בפרשת השבוע.

אם כן, מהו הקשר בין ספירת עם ישראל לחג השבועות? מה הקשר בין מנין ישראל למתן התורה? לכאורה ספירה זה דבר לקוני, ואילו התורה היא דבר רוחני-נשמתי.

כאשר האדם מונה דבר מה הוא מראה שיש ערך לא רק לכלל החפצים אלא לכל חפץ וחפץ בפני עצמו. דבר זה מרומם ומעלה את ערכם של חפציו, כל אחד על עניינו המיוחד. כך גם בישראל, המניין מלמד שהקב"ה מחבב את ישראל לא רק ככלל, אלא גם כל פרט ופרט בפני עצמו חשוב. וכן פירש הרמב"ן (במדבר פרק א פסוק א) את לשון "שאו את ראש בני ישראל" שנאמר בפקידת ישראל:

"בהגדה של ויקרא רבה דורש לשבח- אין שאו אלא לשון גדולה, כמו דכתיב (בראשית מ יג) 'ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך', אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, נתתי לכם תלוי ראש ודמיתי אתכם לי, כשם שיש לי תלוי ראש על כל באי עולם שנאמר (דה"י א כט יא) 'לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש', אף לכם עשיתי תלוי ראש, שנאמר 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל'. לקיים מה שנאמר (תהלים קמח יד) 'וירם קרן לעמו', וכן הוא אומר (דברים כח א) 'ונתנך ה' אלהיך עליון על כל גויי הארץ'... וכיון שהוא לשון גדולה ונאמר כן במנין הראשון אמר כן במנין השני.

לאחר שסיימו למנות את כל השבטים, שבט לוי עדיין לא נמנה. דבר זה הביא לחשש גדול בליבו של משה רבנו משבט לוי (במדבר רבה פרשת במדבר פרשה א אות יב):

"בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'אך את מטה לוי לא תפקוד וגו'", נתירא משה ואמר: שמא יש פסול בשבטי שאין הקדוש ברוך הוא חפץ שאמננו? אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לא אמרתי לך כן אלא להוציאן מן הגזירה שלא ימותו עמהם, הדא הוא דכתיב 'ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל', למה שהלוים שלי הן 'והיו לי הלוים'. שכל מי שהוא מקרב אותי אני מקרבו, הם קרבו עצמן לי שנאמר (שמות לב) 'ויאמר משה מי לה' אלי, ויאספו אליו

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

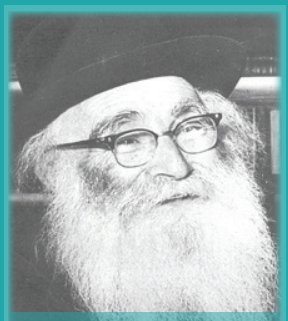

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

כל בני לוי'. הן קרבו אותי ואני מקרבן 'והיו לי הלוים'. ולא עוד אלא לפי שנמצאו עמי נאמנים ששמרו אזהרתי (שמות כ) 'לא יהיה לך אלהים אחרים וגו'' לפיכך הן ראוין שיהיו נאמני ביתי- 'ואתה הפקד את הלוים וגו''. וכן הוא אומר)תהלים קא) 'עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי', את מוצא כל מי שנדבק בדבר המקום אהבו לעולם".

הטעם למניין הלויים לחוד הוא דווקא בשל מעלתם. כאמור, המניין מסמל ערך וחיבה מיוחדת, ובשל כך הלויים שחיבתם מיוחדת נמנים לחוד. דבר נוסף שמייחד את מניין הלויים הוא דברי חז"ל המובאים בפירוש רש"י (בראשית פרק כט פסוק לד):

"כל מי שנאמר בו "על כן" מרובה באוכלוסין, חוץ מלוי שהארון היה מכלה בהם".

שבט לוי היה ראוי להיות גדול במניינו, אלא שמשום הקשר המיוחד שלו אל התורה מניינו קטן. משום שבנטילת התורה ישנה אחריות גדולה מאד. התורה הינה מתנה אך בד בבד גם אחריות עצומה. בשל כך סודרו הפרשיות כך שפרשת במדבר סמוכה לקבלת התורה. יום מתן תורה הוא יום משמח וקדוש, אך בד בבד הוא יום דין על פירות האילן- מצוות ומעשים טובים של האדם שנמשל לעץ השדה. לכן הקב"ה מתאר את התורה הקדושה כ"לקח טוב נתתי"- מחד התורה היא כלקח, דבר שנקנה כקניין, ומאידך היא נתינה- מתנה.

היא מתנה משום שאינה ראויה לנו שהיא חמדה גנוזה של הקב"ה, ומאידך על מתנה שאדם מקבל הוא עלול שלא לשמור כדבעי, לכן בא הקב"ה ואומר שיש להתייחס אליה מתוך אחריות גדולה כפי שאדם מתייחס לדבר שטרח בקניינו.

שבת שלום ומבורך,

חיים אידלס

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

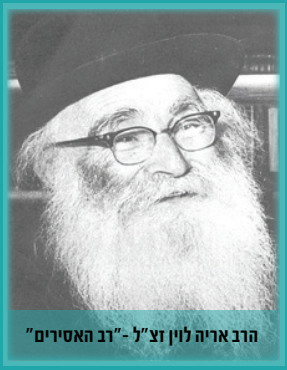

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בדרכו של ר' אריה

במשך השנים ר' אריה כתב כמה וכמה צוואות ובהם דברי תורה ומוסר נוקבעים, בהם מרבה הוא לתאר את שנות עלומיו ומסירות נפשו לתורה, מגלה טפח ומכסה טפחיים:

"בילדותי הייתי גולה מבית אבי למקום תורה על פי דרכה של תורה: פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן. וגם זאת לא השגתי בנקל":

על גודל ההתמדה וניצול הזמן של ר' אריה בהיוו תלמיד מן המניין בהיכל הישיבה בוולוז'ין סיפר בעצמו:

"ההתמדה באותה תקופה הייתה כה רבה עד שנאלצו התלמידים לקחת את הגמרא לאכסנייתם בתום כל סדר, לבל ייאלצו בשובם לחפש אחריה בבוקרו של יום, כי לבושה ולכלימה היה לבוא אל היכל הישיבה ולהתחיל לתור אחר גמרא אבודה".

(הובא בשמו בספר תולדות בית ה' עמוד 150)

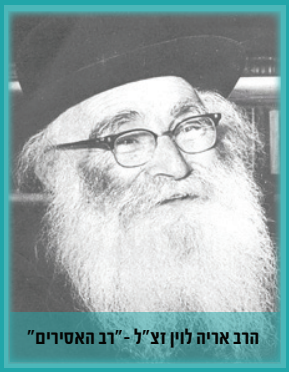
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ברכת "רצה" היא הברכה הראשונה בשלושת ברכות ההודאה החותמות את תפילה העמידה. כפי שהזכרנו בעבר שלושת הברכות הראשונות- ברכות השבח ושלושת הברכות האחרונות- ברכות ההודאה נידונות כברכה אחת לעניין שהטעה באחת מהן צריך לשוב לתחילת אותן ברכות.

למעשה ברכות ההודאה באות כתודה אל הקב"ה אחר שביקשנו ממנו בקשות שונות, על מנת לשוות לנו את ההבנה שאנו כעבד שקיבל כבר פרס מרבו, ובכך להבין שתפילתנו כבר התקבלה בוודאי.

דין מיוחד נאמר בברכת רצה עבור הכהנים הנמצאים בבית הכנסת. לכתחילה בתחילת ברכת רצה צריכים הכהנים להתחיל ללכת אל הדוכן לקראת אמירת הברכה. לכן כהן שלא סיים את תפילת הלחש שלו עד ברכת רצה שוב אינו צריך לצאת מבית הכנסת, שכל הציבור רואה שעדיין התפלל באותו הזמן. אך בדיעבד כהן שלא עקר רגליו ללכת אל הדוכן עד סיום ברכת רצה, ואפילו עד ברכת מודים יכול לעשות זאת עד אותה העת, ובלבד שיהיה מוכן לברכתו עם סיום ברכת מודים.

בברכת "רצה" אומרים את נוסח "יעלה ויבוא" בחול המועד ובראשי חודשים. אדם שלא אמר "יעלה ויבוא" בערב ראש חודש- אינו חוזר, משום שבזמן שהיו מקדשים את החודש על פי ראייה בשעת תפילת ערבית עוד לא ידעו הציבור שהוא ראש חודש, אך בתפילת שחרית ומנחה חוזר לראש ברכת "רצה", אלא אם נזכר מיד שיכול לתקן מיד. באם סיים תפילתו- חוזר ומתפלל. אם שליח הציבור שכח בתפילת הלחש סומך על מה שיחזור על ברכה זו בחזרת הש"ץ.

אמנם בחול המועד השוכח יעלה ויבוא בכל אחת מתפילותיו שב ומזכיר.

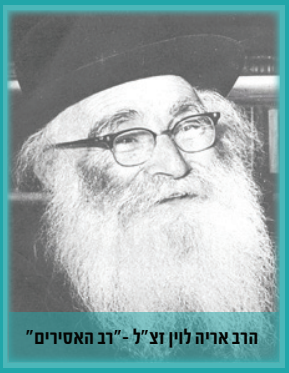
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | טעיתי ולא דייקתי בשבועות אך אמרתי נכון את הימים, כיצד עליי לנהוג?

תשובה | אם אדם טעה בלשונו, ולא היו הימים והשבועות מכוונים, לדוגמא: 'היום ששה עשר יום שהם שני שבועות ושלושה ימים לעומר', כיוון שאמר את הימים באופן נכון יצא ידי חובה.

כמובן שאם הוא נזכר בטעותו באותו יום מחובתו לתקן זאת ולספור כיאות בלא ברכה. אולם אם אדם ספר: 'היום חמשה עשר יום שהם שני שבועות לעומר', כיוון שטעה בכל הרי שלא יצא כלל ידי חובה וזה נחשב כמו שכלל לא ספר את הספירה של אותו יום. אם אדם הזכיר רק שבועות בלי הזכרת הימים, ישנו דיון האם יוכל להמשיך ולספור בברכה;

שהט"ז (סי' תפ"ט סק"י), הפמ"ג (שם), שו"ע הרב (שם ס"ו) והחיי אדם (כלל קל"א ס"א) פסקו שימשיך לספור בברכה, וכך הכריע למעשה גם בעל הכה"ח.

נוסיף שדעת מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש, כפי שמופיע בכתבי הרה"ק מקומרנא (הובא באוצר החיים פרשת אמור), שאף אם אדם טעה ולא ספר כלל את אחד מן הימים יכול להמשיך לספור בברכה. והדברים ארוכים וידועים בחקירה המפורסמת שכבר כתובה בראשונים: האם ספירת העומר נחשבת כיחידה אחת של מ"ט יום או מ"ט יחידות נפרדות,

ואין כאן מקום להאריך.

לכן הלכה למעשה יוכל הטועה לסמוך על המדובר ולהמשיך ולספור בברכה.